

Wandelen door de hoofdstad van Friesland Leeuwarden | 4,7 km

Start- en eindpunt: Oranje Hotel Leeuwarden

Alstublieft, uw wandelroute mét puzzels!

Leeuwarden, Liwwaden, Leewadden, Ljouwert, Luwt of Lintwarde, allemaal namen voor de prachtige hoofdstad van Friesland. Met zijn grachten, herenhuizen, monumenten en musea een van de best bewaarde geheimen van Nederland. Hoogste tijd om op verkenning te gaan! We hebben 5 puzzels gemaakt, alle vijf óp de route. Kijk op pagina 5 en los ze allemaal op.

Veel wandelplezier!

Startpunt: Oranjehotel Leeuwarden

Stationsweg 4
t/o Leeuwarden NS
Vlakbij P Wijnhorsterstraat

TIP: Restaurant De Lachende Koe

Grote Hoogstraat 16
8911 HB Leeuwarden

Fries museum

Oldehove

Prinsessehof

Historisch Centrum Fryslân

Natuurmuseum Fryslân

St. Bonifatiuskerk

t' Andere Museum

Blokhuispoort

Wilt u puzzelen onderweg? Kijk dan op de 5^e pagina.

Wandelen door de hoofdstad van Friesland

Leeuwarden is een van de oudste steden van Nederland en wordt ook wel klein Amsterdam genoemd vanwege zijn sfeervolle grachten en historische herenhuizen. Al in de Romeinse tijd woonden er mensen op de plek waar nu de Oldehove staat. In de Gouden eeuw bloeide Leeuwarden op doordat het in de Republiek relatief makkelijk te bereiken was over water en er werd met kleinere zeilscheepjes dan ook veel handel gedreven. Een prachtige stad voor een dagje uit!

Fries Museum

We starten de wandeling bij het Oranje Hotel tegenover het station van Leeuwarden. Met het station in uw rug gaan we linksaf via de stationsweg naar het stationsplein. Na 100 meter gaat u rechtsaf het voetgangerspad op richting de Lange Marktstraat. (U heeft het Juridisch loket dan aan uw linkerhand). Aan het einde van dit pad rechtsaf de Lange Marktstraat op die met een bocht naar links overgaat in de Sophialaan. Deze lange laan loopt u uit en u gaat over het water via de Prins Hendrikbrug die overgaat in de Prins Hendrikstraat en vervolgens in de Wilhelminastraat. **A** Hier kunt het **Fries Museum** bezoeken op Wilhelminaplein 92.

Oldehove

Als u uit het museum komt loopt u naar het noorden op het Wilhelminaplein naar Het Ruiterskwartier. Hier gaat u rechtsaf en na 180 meter slaat u linksaf naar de Oude Lombardsteeg. Aan het einde van de steeg bij het kruispunt gaat u linksaf de Nieuwstad op. Deze volgt u, met het water aan uw rechterhand, tot u aan het einde rechtsaf de Torenstraat in kunt slaan. Waarschijnlijk kunt u de beroemde scheve toren al in de verte zien! Na 100 meter slaat u rechtsaf de Oldehoofsterkerhof in en dan ziet u de **B** **Oldehove** aan uw linkerhand.

Vervolg uw weg op de Oldehoofsterkerhof en ga op de T-splitsing rechts het Heer Ivostraatje in om vervolgens meteen weer links te gaan naar de Grote Kerkstraat. Hier vindt u het **C** **Keramiekmuseum Prinsessehof** op nummer 9. U loopt weer even terug naar het Heer Ivostraatje en gaat hier rechtsaf. Aan het einde slaat u weer rechtsaf de Groenweg op. Na 80 meter ziet u aan uw linkerhand het **D** **Historisch Centrum Leeuwarden**. Vervolg de Groenweg en ga na ongeveer 230 meter rechtsaf het Schoenmakersperk in. Na 50 meter ziet u het **E** **Natuurmuseum Fryslân** aan uw linkerkant.

Sint-Bonifatiuskerk

Vervolg de Schoenmakersperk en ga op de splitsing rechtsaf en meteen weer linksaf de Pijlsteeg in. Loop de Pijlsteeg af, deze gaat over in de Beijerstraat en daarna in de Sint Jacobsstraat. Na ongeveer 325 meter gaat u rechtsaf het Maria Annastraatje in. Aan het einde van dit straatje slaat u linksaf het Herenwiltje in. Aan het einde van deze straat gaat u schuin linksaf de Nieuwestad op. Deze straat gaat over in het Naauw, u loopt door tot u linksaf de Grote Hoogstraat in kunt lopen. Daarna gaat u de 1^e straat rechts, de Poststraat in. Die loopt u uit tot u linksaf de Minnemastraat in gaat. Na 120 meter gaat u rechtsaf de Eewal op **F** (Doet u mee aan de puzzelvragen dan gaat u hier even linksaf naar Eewal 52 en vervolgt daarna weer de route), om na 100 meter rechtsaf de Wortelhaven in te gaan. U gaat over de brug linksaf de Voorstreek in. Deze straat volgt u 200 meter met het water aan uw linkerkant tot u rechtsaf de Amelandshof in gaat. Deze straat komt met een flauwe bocht naar rechts uit op het Bonifatiusplein waar u de **F** **Sint-Bonifatiuskerk** aantreft.

U loopt voor de kerk langs, het Bonifatiusplein af en gaat aan het einde linksaf de Amelandstraat in. Bij het kruispunt gaat u rechtsaf de Nieuwekade op waar u na 100 meter via de Vlietsterbrug het water oversteekt en meteen linksaf de Oostersingel op gaat. Daar zit op nummer 8   **'t Andere Museum**, een museum van oldtimers tot kant tot spoorbanen gevestigd in een oud pakhuis.

Blokhuispoort

U gaat weer terug het water over via de Vlietsterbrug en dan linksaf de Oosterkade op. Na 120 meter slaat u rechtsaf het Droevendal in waar u na 140 meter linksaf de Tweebaksmarkt op gaat. Deze gaat over in de Druifstreek en komt uit op het Blokhuisplein waar u de mooie **Blokhuispoort** aantreft. De wandeling is aan zijn einde aan het komen en we gaan weer terug naar het startpunt het **Oranje Hotel**. U vervolgt het Blokhuisplein dat met een bocht naar rechts overgaat in de Nieuweweg. Na 170 meter gaat u met een flauwe bocht naar rechts om op de Nieuweweg te blijven. U komt op een plein waar u linksaf de Wirdumerdijk in gaat. Aan het einde van deze dijk gaat u rechtsaf de Stationsweg in en dan ziet u vanzelf het hotel weer aan uw rechterhand verschijnen. Einde wandeling.

Puzzels oplossen tijdens de wandeling

Op deze wandelroute door Leeuwarden hebben we 5 puzzels gemaakt. Alle puzzels hebben te maken met bezienswaardigheden en monumenten in Leeuwarden. De locaties hebben we met dit icoontje aangegeven op de kaart. Ook in bovenstaande routetekst staan de icoontjes

aangegeven. Op de volgende pagina leest u alle puzzelvragen, en kunt u de oplossingen invullen. Heeft u alle 5 de puzzels opgelost? Dan kunt u de slotpuzzel oplossen en het antwoord insturen. Wie weet wint u een leuke prijs!
Veel wandel- en puzzelplezier!

Neurocampus Wandelpuzzels Leeuwarden

Los deze sommen op:

1 Oldehove

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array}$$

- I = Aantal traptreden
- II = Aantal centimeter dat de toren uit het lood hangt

2 Natuurmuseum Fryslan

$$\begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array}$$

- I = Aantal letters van de gevelsteen
- II = Huisnummer van het Natuurmuseum
- III = Openingsjaartal van het pand (als Nieuwe Stadsweeshuis)

3 Eewal Gevelsteen

Zoek een bewapende koopvaarder onder zeil met vlaggen in de top.

$$\begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array}$$

- I = Som van de letters op de vlag als A=1 en B=2
- II = Huisnummer van het pand met de gevelsteen
- III = Aantal gehesen zeilen op de gevelsteen

4 † Andere museum

$$\begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array}$$

- I = Hoeveel ramen telt de voorgevel van dit museum?
- II = Hoeveel ruitjes telt de voorgevel van dit museum?
- III = Welk huisnummer?

5 Mercuriusfontein Wirdumerdijk/Wirdumerplein

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline \hline \\ \hline \end{array}$$

- I = Jaartal in Inscriptie
- II = Aantal putti die water spuwende dieren vasthouden
- III = Aantal beelden (putti niet meegeteld)

Prijs winnen?

Alle breinbrekers opgelost? Dan wacht er (misschien!) een leuke prijs. Los de laatste som op en stuur het antwoord per mail naar info@vrijetijd.nl.

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline & & \\ \hline & & \\ \hline 1 & & \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline & & \\ \hline & & \\ \hline 2 & & \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline & & \\ \hline & & \\ \hline 3 & & \\ \hline \end{array} -$$

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline & & \\ \hline & & \\ \hline 4 & & \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & \\ \hline & & \\ \hline & & \\ \hline 5 & & \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|c|c|c|} \hline & & & \\ \hline & & & \\ \hline & & & \\ \hline & & & \\ \hline \text{Antwoord} & & & \\ \hline \end{array}$$

info@vrijetijd.nl

A Fries Museum

In 1827 werd het 'Provinciaal Friesch Genootschap ter beoefening der Friesche Geschied-, Oudheid- en Taalkunde' opgericht om ervoor te zorgen dat de Friese identiteit bewaard bleef. Eerst werden de bewaarde spullen tentoongesteld in het Paleis van justitie, later in verband met ruimtegebrek in het Stadhouders Hof. Toen ze in 1881 zo succesvol waren werd het Eysingahuis gekocht waar het Fries Museum werd geopend.

Sinds 2013 zit het museum, dat dus al bijna 190 jaar bestaat, op een nieuwe locatie in het eerste compleet nieuw gebouwde museum van de 21^e eeuw. De Friese architect Abe Bonnema gaf de aanzet voor de nieuwbouw en liet bij zijn overlijden in 2001 maar liefst 18 miljoen euro na aan het museum.

B Oldehove

De bouw van deze scheve, kromme, niet afgemaakte toren startte in 1529. Eigenlijk zou er naast de toren een nieuwe kerk gebouwd worden ter vervanging van de oude Sint Vituskerk, maar dat is er nooit van gekomen. Al tijdens de bouw van de toren zakte hij scheef en alhoewel ze geprobeerd hebben op de scheve onderbouw nog loodrecht verder te metselen had dat niet het gewenste resultaat. Daarom is in 1553 de bouw stopgezet en is hij nooit meer afgemaakt. Eigenlijk had de toren 120 meter moeten worden, maar hij is nu 'slechts' 48 meter hoog en hij hangt bijna 1,99 meter uit het lood. De toren heeft geen officiële functie, maar is een belangrijk symbool van de stad geworden. De toren is te beklimmen via de trap, ook is er een lift.

C Keramiekmuseum Prinsessehof

Het Prinsessehof is een in 1693 gebouwd herenhuis, eigenlijk een klein stadspaleis, waar sinds 1917 het Keramiekmuseum is gevestigd. In 1713 woonde hier de weduwe van Johan Willem Friso van Nassau-Dietz, prins van Oranje, stadhouder van Friesland en voorouder van het Nederlands koningshuis. Zij bouwde een omvangrijke verzameling keramiek op, die nu deel uitmaakt van de collectie van het Keramiekmuseum.

D Historisch Centrum Leeuwarden

Dit centrum voor informatie en activiteiten ontstond in 2001 uit het Gemeente Archief van Leeuwarden wat al sinds 1938 bestaat. In dit centrum liggen enkele honderden archieven die bewaard zijn door de gemeente Leeuwarden. Ook is er een waardevolle bibliotheek en een zeer omvangrijke beeldverzameling die de grootste is in openbaar bezit van Nederland. Deze beeldverzameling bestaat hoofdzakelijk uit foto's, maar ook uit prenten, kaarten, tekeningen en ander materiaal.

E Natuurmuseum Fryslân

In 1923 riep de belangrijkste initiatiefnemer Gerrit Bosch alle natuurliefhebbers in Friesland op om zich in te zetten voor een Natuurhistorisch museum. Zijn eigen collectie van ongeveer 150 opgezette vogels, 100 vogelhuiden en enkele zoogdieren was het begin. Nu bevat de collectie meer dan 330.000 voorwerpen. Het is gevestigd in het Nieuwe Stadsweeshuis wat van 1675 tot 1953 gefunctioneerd heeft als weeshuis. In de toptijd woonden er honderden wezen in het huis.

F Sint-Bonifatiuskerk

Deze rooms-katholieke kerk werd tussen 1882 en 1884 gebouwd en is een grote driebeukige kruisbasiliek in neogotische stijl. De architect was Dr. P.J.H. Cuypers. Toen de kerk gebouwd werd was de kans groot dat Leeuwarden een bisschopszetel

zou worden en daarom werd er een bisschoppelijk paleis bij de kerk gebouwd. Toen de bisschopszetel naar Groningen ging werd het paleis ingericht als ziekenhuis. In 1947 raakte een vliegtuig de toren en verloor het 3 meter van zijn vleugel. Het vliegtuig kon veilig een noodlanding maken.

G 't Andere museum

Dit museum is gevestigd in een oud pakhuis uit 1872 genaamd "Koophandel". Het bezit een collectie oldtimers met vooral vooroorlogse auto's. Ook is er een collectie kant te bewonderen vanaf de 17^e eeuw tot hedendaagse kant. Er is een collectie treinen met een grootspoorbaan, een verzameling meccano, een collectie radio's en fotografie uit de afgelopen honderd jaar.

H Blokhuispoort

Dit prachtige gebouw in eclectische stijl werd tussen 1870 en 1877 gebouwd. Op deze plek stond al rond 1500 een gevangenis en ook deze poort heeft tot 2007 dienst gedaan als gevangenis. Het heeft 180 cellen, maar omdat het niet meer kon voldoen aan de huidige (brand)veiligheidseisen heeft het complex na sluiting de functie gekregen van cultuurcentrum waar ongeveer 130 creatieve ondernemers nu werkzaam zijn.

Het hele jaar zijn er gratis online exposities en het gebouw "De Blokhuispoort" is vrij toegankelijk en op verschillende plaatsen kunt u het verleden van de gevangenis bewonderen. Op afspraak is het mogelijk om een rondleiding te krijgen van oud gevangenispersoneel.

